

Peerassessment als beoordelingsinstrument

Ook dit artikel hoort bij het topic beoordelen van het vorige nummer. In het vierde jaar van mijn studie aan de Fontys Sporthogeschool in Eindhoven heb ik mijn praktijkonderzoek uitgevoerd. Binnen dit kleinschalig onderzoek is peerassessment als methode van beoordelen onderzocht. Tijdens een lessenreeks klimmen hebben leerlingen van de derde klas VWO in groepjes van drie of vier met beoordelingscriteria elkaar zowel formatief als summatief beoordeeld tijdens de lessen. Door middel van vragenlijsten en interviews is onderzocht of hun beoordeling betrouwbaar is, of de motivatie voor deelname aan de lessen LO toenam en bovendien is onderzocht hoe de leerlingen het werken met peerassessment ervoeren.

Door: Sara Laurijssens in samenwerking met Dennis Witsiers

Peerassessment is een relatief nieuwe wijze van beoordelen, waarbij leerlingen worden beoordeeld door klasgenoten. Door deze manier van beoordelen worden leerlingen actief betrokken bij de les (Melograno, 1996). Een goede voorbereiding door de docent is belangrijk. De leerlingen moeten duidelijk weten waar zij op moeten letten. Dit houdt in dat de criteria dus helder, transparant en vooraf vast moeten staan (Dana, Tippins, 1993).

Door peerassessment zouden leerlingen meer gemotiveerd kunnen raken om actief deel te nemen aan de les. Eén van de theorieën die dit verklaart is de zelfdeterminatietheorie van Deci en Ryan (2000). Hier wordt onderscheid gemaakt tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie. Intrinsieke motivatie wil zeggen dat een opdracht of activiteit wordt uitgevoerd om de activiteit zelf, de activiteit is in dit geval het doel. Bij extrinsieke motivatie wordt de opdracht of activiteit gezien als middel om een doel te bereiken. Het gaat hier niet om de activiteit zelf, maar het gevolg van de activiteit (Castelijns, Segers, Struyven, 2011) (Schuit, Vrieze, Slegers, 2011).

Deci en Ryan hebben een motivatiecontinuüm opgesteld, waarin de extrinsieke motivatie verder is uitgewerkt. Zij onderscheiden hier externe regulatie, introjectie, identificatie en integratie. Hierbij staat integratie het dichtst bij intrinsieke motivatie en wordt de externe regulatie meer door externe factoren bepaald (Schuit, Vrieze, Slegers, 2011).

Volgens Deci en Ryan leren leerlingen het efficiëntste als zij zoveel mogelijk richting intrinsieke motivatie bewegen. Docenten dienen met een aantal basisbehoeften rekening te houden: autonomie, competentie en verbondenheid (Schuit, Vrieze, Slegers, 2011).

Door peerassessment zal het autonomie- en het competentiegevoel bij

de leerlingen omhoog gaan. De vervulling van deze twee basisbehoeftes draagt bij aan een groei van de intrinsieke motivatie. Dit komt doordat de inbreng van de leerlingen tijdens de les wordt vergroot als ze elkaar onderling zowel formatief als summatief beoordelen. Het autonomiegevoel zal dan mogelijk groeien. De leerlingen zijn dan ook bekend met de criteria en zijn bezig met het verbeteren van zichzelf en anderen, waardoor het competentiegevoel groeit (Schuit, Vrieze, Slegers, 2011).

Opzet van het onderzoek

De leerlingen van de interventiegroep, leerlingen van een 3vwo klas op een middelbare school zijn gedurende een lessenreeks 'klimmen' van vier lessen in groepjes van drie of vier aan de slag gegaan met de beoordelingscriteria van klimmen.

De groepjes waarin geklommen werd bestonden uit één klimmer, één zekeraar en één back-up zekeraar. Er bleef steeds een leerling over voor het geven van tips en de beoordeling.

De drie eerste lessen van de lessenreeks werden gegeven aan de hand van het beoordelingsformulier (zie voorbeeld). De leerlingen gebruikten dit formulier dus ook al formatief. Door de criteria wisten de leerlingen wat van ze verwacht werd en konden zij zich aldus goed voorbereiden op de (eind-)beoordeling.

Tot slot hebben de leerlingen elkaar, tijdens de laatste les op summatief beoordeeld met behulp van hetzelfde beoordelingsformulier. Ze zijn door hun groepsgenoten allemaal op zowel het zekeren als het klimmen beoordeeld. Op deze manier hebben de leerlingen kritisch naar elkaar gekeken en dat heeft leerwinst opgeleverd. En mogelijk heeft deze manier van beoordelen de leerlingen ook meer gemotiveerd tijdens de les. De leerlingen zijn ook door een docent beoordeeld om

Wat vind jij ervan?

te controleren of de leerlingen betrouwbaar/eerlijk hadden beoordeeld. Aan het eind van de lessenreeks hebben alle leerlingen uit de Interventiegroep een vragenlijst met een 5-punts-Likertschaal ingevuld om na te gaan wat deze aanpassingen in de lessenreeks voor invloed hebben

gehad op de leerlingen. In deze vragenlijst werden vragen gesteld over de motivatie, beleving en verantwoordelijkheid van de leerlingen. De leerlingen uit de controlegroep hadden de criteria niet op papier gehad en zijn enkel door de docent beoordeeld. Ook zij hebben tot slot een >>

Zekeren	Onvoldoende (1 - 5,5)	Voldoende (5,5 t/m 7)	Ruim voldoende (7 t/m 8,5)	Goed (8,5 t/m 10)
-5 stap	Voert 5 stap onjuist uit	Voert 5 stap uit maar heeft hulp nodig	Voert 5 stap zelfstandig uit	Vloeiend volgens 5 stap en coacht
-Commando's (inc. blok)	Gebruikt geen commando's	Gebruikt af en toe commando's en partner check	Gebruikt juiste commando's niet automatisch dus wordt soms vergeten	Gebruikt altijd de juiste commando's
-Blokken	Blokt niet zelfstandig, haalt touw niet in	Blokt met hulp. Haalt touw wel in	Blokt zelfstandig	Blokt vloeiend en snel hoeft hier niet bij na te denken.
-Back up	Staat naast zekeraar maar voert niets uit of touw hangt op de grond	Touw staat helemaal strak	Staat 1,5 meter van de zekeraar af, touw een beetje gebogen, coacht hierbij de zekeraar	Coacht de klimmer
Klimmen	Onvoldoende (3,5 - 5,5)	Voldoende (5,5 t/m 7)	Ruim voldoende (7 t/m 8,5)	Goed (8,5 t/m 10)
-Route	Klimt alle kleuren naar boven	Klimt volgens route naar boven waarbij soms een andere kleur gebruikt wordt	Klimt volledig volgens route naar boven	Klimt rood op route naar boven
-Techniek	Er wordt niet op techniek gelet	Klimmer klimt vanuit de benen	Lichaamsgewicht verplaatst boven steunvlak	Voeten wijzen tijdens het klimmen zoveel mogelijk dezelfde kant op

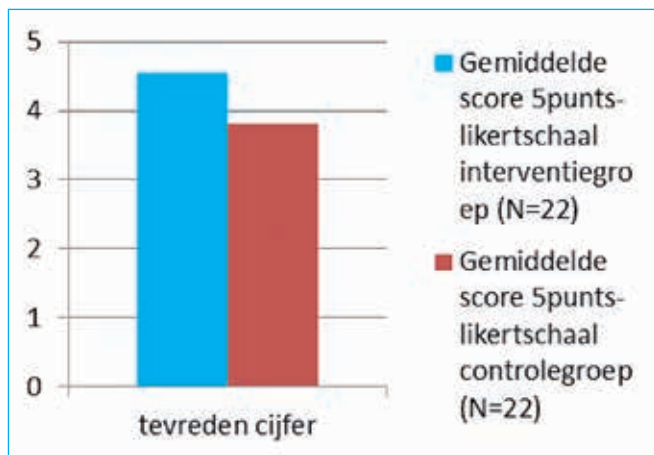
Bijlage 1, het beoordelingsformulier

Contact:
 saralaurijssens@hotmail.nl

5-punts-Likertschaal vragenlijst ingevuld. Daarnaast zijn enkele leerlingen geïnterviewd om dieper op hun ervaringen in te kunnen gaan.

Resultaten

Uit de interventiegroep vond 77,27% van de leerlingen het gemakkelijk tot zeer gemakkelijk om hun medeleerlingen summatief te beoordelen aan de hand van de gegeven criteria. Doordat zij de hele les de tijd hadden elkaar te beoordelen, was het voor hen makkelijker om tot een gefundeerd cijfer te komen. De leerlingen gaven wel aan dat het bij de goede klimmers moeilijker was om de kleine foutjes te zien. In grafiek 1 is te zien dat de interventiegroep meer tevreden was over het gekregen cijfer dan de controlegroep. Dit bleek zowel uit het gemiddelde (4,54 en 3,82) als de standaarddeviatie (interventiegroep 0,51, controlegroep 1,44).

Grafiek 1: Tevredenheid over gekregen cijfer

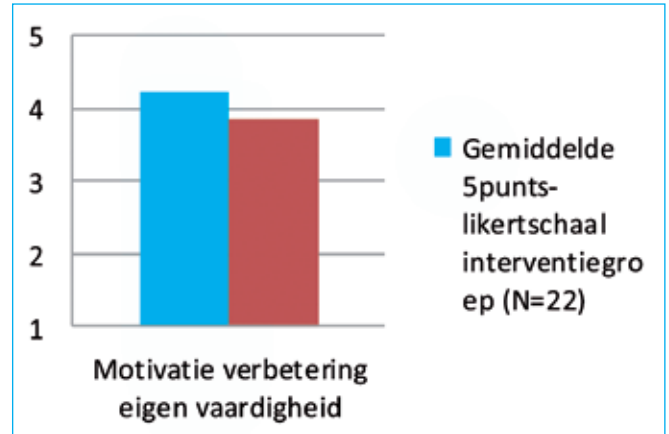
Betrouwbaarheid van peerassessment

Daarnaast kan natuurlijk de vraag gesteld worden of het wel betrouwbaar is om aan de hand van peerassessment te beoordelen. Alle leerlingen van de interventiegroep (100%) waren zeker tot zeer zeker over het cijfer dat zij gegeven hadden. 90,9% van de interventiegroep heeft grotendeels tot volledig rekening gehouden met de criteria en niet met hoe aardig zij de medeleerling vond. Wel gaven zij in de interviews aan dat dit soms lastig was bij een medeleerling die zij graag mogen. Ze voelden zich wel voldoende verantwoordelijk om serieus en dus zo eerlijk mogelijk cijfers te geven. Het percentage van de gegeven cijfers dat 1,0 punt of meer afweek van het cijfer dat door de docent gegeven werd (zowel hoger als lager), was 30,4%.

Zowel de interventie- als de controlegroep ervoeren summatief beoordelen erg fijn. De verantwoordelijkheid ervoeren zij wel als prettig (77,4%) doordat ze ook op deze manier elkaar konden helpen en het beoordelen niet van één poging en/of één persoon afhing. Opvallend is dat beide groepen de lessen als prettig ervoeren (gemiddelde van 4,36 en 4,17).

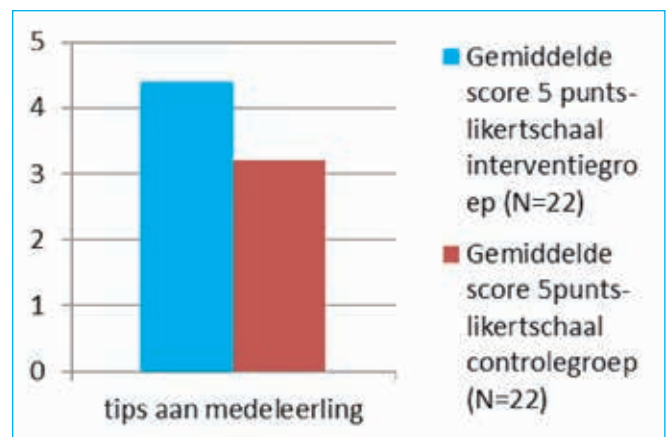
Van de interventiegroep gaf 77,3% aan het werken met de criteria leuk te vinden. Volgens de interviews kwam ook dit omdat het duidelijk was waaraan gewerkt moest en op beoordeeld ging worden.

Het belangrijkste doel van dit onderzoek was om de leerlingen meer te motiveren. De motivatie voor het werken aan de eigen vaardigheden (resp. 4,22 en 3,86) tijdens de les was bij de interventiegroep groot door het werken met de criteria. De controlegroep was minder gemotiveerd om zichzelf te verbeteren tijdens de les (zie grafiek 2).

Grafiek 2: Motivatie verbetering eigen vaardigheid

Het overgrote deel van de interventiegroep (90,9 %) heeft het geven van tips (formatief beoordelen) aan de hand van de criteria als erg makkelijk ervaren. Uit de interviews bleek dat zij door de punten op het beoordelingsformulier zeker wisten dat de tips die zij gaven juist waren.

Grafiek 3: Gegeven feedback tijdens de lessen

De interventie groep gaf meer tips aan de medeleerling dan de controlegroep omdat ze gebruik konden maken van de beoordelingscriteria. Ook uit de interviews is gebleken dat de leerlingen meer tips gaven en aan de eigenvaardigheden werkten omdat het uiteindelijke doel duidelijker was. Hierdoor groeide het vertrouwen en durfden zij elkaar meer tips te geven. Met deze tips probeerden de leerlingen een zo goed mogelijk resultaat te halen.

Discussie en conclusie

Uit het onderzoek blijkt dat de beoordelingscriteria voor de leerlingen van de interventiegroep duidelijk waren. De leerlingen wisten waaraan gewerkt moest worden en wat gedaan moest worden voor een betere beoordeling.

Het beoordelen van de klasgenoten werd als lastig gezien. In het interview gaven zij aan dat er in de les nog wat meer uitleg bij gegeven mocht worden en zij zelf meer vragen hadden moeten stellen. Het is dus belangrijk de leerlingen goed te blijven sturen als er gebruik gemaakt wordt van peerassessment.

De motivatie steeg bij de interventiegroep omdat zij een gericht doel hadden om naartoe te werken, dit bleek uit de interviews. Met de groei van de motivatie wordt bedoeld dat de intrinsieke motivatie wordt vergroot.

Visuele beoordeling

FOTO: HANS DIJKHOF

Zoals Melograno (1996) aangeeft, worden de leerlingen meer betrokken bij de les door het beoordelen met peerassessment. Ook ervaren zij de verantwoordelijkheid van peerassessment als prettig waardoor zij meer bij de les betrokken worden.

Zij geven aan dat leerlingen zich vaak meer op hun gemak voelen bij de feedback van medeleerlingen dan van een instructeur. Uit het onderzoek blijkt dat zij deze manier van beoordelen als fijn ervaren. Dit komt met name doordat de spanning voor het beoordelen afneemt en zij weten dat de beoordeling niet van één moment afhangt. Dit wordt bevestigd in het onderzoek van Marty, Henning, Willse (2010).

Ook uit het onderzoek blijkt dat de leerlingen van de interventiegroep elkaar meer tips gaven dan de controle groep. De criteria zorgen er dus voor dat leerlingen beter naar de beweging kijken en elkaar meer in coachen (Melograno, 1996).

Zoals Wen en Tsai (2006) aangeven, wordt er ook door de beoordelaars zelf geleerd om beter te bewegen door goed naar de beweging te kijken en hierover te praten. Dit bleek voornamelijk uit de interviews.

Volgens Dana en Tippins (1993) hangt het succes van peerassessment mede af van de docent. Voor dit succes zijn duidelijke en haalbare criteria nodig. Uit dit onderzoek blijkt dat de leerlingen het werken met

criteria leuk vonden en daarnaast ook de motivatie gestegen is. De informatie naast de beoordelingsformulieren tijdens de les was genoeg om elkaar te kunnen beoordelen en de les als leuk te ervaren.

In tegenstelling tot wat Wen en Tsai (2006) beschrijven, geven de leerlingen aan vooral naar de criteria te hebben gekeken tijdens het beoordelen en de persoonlijke mening over een medeleerling weinig tot niet meegeteld te hebben. Wel kwam uit de interviews naar voren dat een aantal leerlingen het lastig vond een vriend(in) een slecht cijfer te geven terwijl ze wel erg haar best deed. Dit gaven Wen en Tsai (2006) in hun onderzoek ook aan.

Dat 30,4% 1,0 of meer afwijkt van het door de docent gegeven cijfer heeft mogelijk een andere verklaring dan het onnauwkeurig of onbetrouwbaar geven van cijfers door de medeleerling. In een gesprek met de beoordelende docent na afloop van de beoordeling gaf zij namelijk aan zelf niet zeker te zijn van haar cijfers. Het was namelijk erg moeilijk de leerlingen allemaal eerlijk te beoordelen: iedere leerling is maar één keer door haar bekeken waardoor het, in tegenstelling tot het peerassessment, meer een momentopname was. Hierdoor kan juist de betrouwbaarheid van de beoordeling door de docent lager zijn dan van het peerassessment.

Voor de resultaten en conclusies moet wel rekening gehouden worden met de samenstelling van beide groepen. Zo bestond de interventiegroep alleen uit meisjes. Overigens zijn in het onderzoek voor de resultaten daarom alleen de antwoorden van de meisjes uit de controlegroep meegenomen.

Aanbevelingen

Doordat de duidelijkheid van de criteria zo belangrijk blijkt, is het sowieso, ook buiten het werken met peerassessment, een aanrader de leerlingen een duidelijk beeld te geven van de beoordelingseisen.

Het werken met peerassessment is aan te raden omdat het de leerlingen aanmoedigt zichzelf te verbeteren, zij elkaar helpen tijdens de les en het beoordelen als prettig ervaren wordt. Daarnaast lijkt peerassessment misschien wel betrouwbaarder dan enkel de beoordeling door de docent.

Uit dit onderzoek bleek dat de leerlingen het werken met peerassessment soms lastig vonden. Het is belangrijk dat de leerlingen niet meteen 'los worden gelaten'. Er moet tijdens de les voldoende aandacht besteed worden aan het beoordelen en de aandachtspunten van de beweging, ter ondersteuning van het beoordelingsformulier. Ook vinden zij het lastig een vriendje of vriendinnetjes streng te beoordelen. Het is dus aan te raden rekening te houden met de groepsindeling.

Daarnaast zal de docent meer voorbereidingen moeten treffen voor het werken met peerassessment dan een reguliere meer docentgestuurde beoordeling, zoals het maken van de beoordelingsformulieren en selecteren van de juiste uitleg. Dit werd ook door Dana en Tippins benoemd in hun artikel, (1993).

Het volledige artikel en de bronnenlijst zijn te vinden op de website van de KVLO.

Sara Laurijssens is afgestudeerd aan de Fontys Sporthogeschool en nu werkzaam als combinatiefunctionaris in Bergen Op Zoom